

Aristotelismus negativní

Patočkova myšlenka tzv. negativního platonismu by mohla (a měla) být vyšetřena také v souvislosti s Aristotelem. Na místě předpokládaného pojetí ideje jako ne-věci (místo původního pojetí ideje jako hyper-věci) by se tak otevřela otázka možného chápání aristotelské „formy“ (*morfé*) jako „ne-dané“ či „ne-jsoucí“. Na první pohled by se mohlo zdát, že takové pojetí může nabízet ještě lepší možnosti, neboť *morfé* se uskutečňuje pohybem, proměňujícím možnost (*dynamis*, *potentia*) ve skutečnost (*energeia*). Pro Aristotela je pohyb především uskutečňováním (Met IX, 3 – 1047a) – a uskutečňovat se může jen to, co ještě není skutečné, tedy co ještě není. Ovšem takováto reinterpretační by musela vlastně mnohem násilněji zasáhnout do aristotelských kontextů, musela by je jednak v něčem zjednodušovat (redukovat) jednak v jiných ohledech komplikovat, neboť to, co „ještě není“, není jen *morfé*, ale také *hylé*. A tak se stává velkým problémem sám „ontologický“ status jak *morfé*, tak *hylé*: jde tu vlastně už o status „méontologický“, neboť ani *morfé*, ani *hylé* nelze chápat jako „jsoucnost“ (*to on*). To všechno nás vede k tomu, že s aristotelstvím asi nelze provést to, co Patočka zkouší provést s platonismem – leda že by zásah byl tak hluboký, že vztah k samotnému Aristotelovi by byl příliš silně oslaben (zejména v souvislosti s „entelechií“).

(Písek, 160402-1.)